

Školitelský posudek diplomové práce Jaroslavy Rachové

na téma

Interrogativní věty ve španělštině

Vedoucí DP: Miroslava Aurová, Ph.D.

České Budějovice, leden 2006

DP Jaroslava Rachové se zabývá interrogativními větami ve španělštině. Zvoleného tématu se autorka zhostila velice umně; zde se zaměřím na důležité aspekty, které zároveň tvoří pozitivní a silné stránky předkládané práce.

Strukturace DP. Vzhledem k tomu, že interrogativní věty spadají do kategorie modality, práce začíná stručným uvedením do typů a druhů modalit a jejich pojetí. Na začátku vlastního výkladu interrogativních vět jsou vysvětleny pojmy "otázka" a "interrogativní věta" a vymezeny plány syntaktický, sémantický a pragmatický, podle kterých budou interrogativní věty popisovány. V rámci syntaktického plánu autorka uvádí formální prostředky charakteristické pro interrogativní věty (zahrnuje sem intonaci, tázací částice, slovesný způsob a slovosled) a syntaktickou klasifikaci interrogativních vět s jejich podrobnější charakteristikou. Na tomto místě se pod jednotlivými druhy autorka vrací, tentokrát podrobněji, k formálním znakům jako intonace, částice, slovosled, a to jak vět španělských, tak českých. Následuje plán sémantický a pragmatický, v němž autorka představuje různé klasifikace a charakteristiku interrogativních vět španělských i českých z hlediska sémantického a pragmatického. Teoretickou část uzavírá stručné, nicméně výstižné shrnutí rozdílných rysů mezi oběma jazyky. Praktická část sestává z analýzy vybraných didaktických materiálů pro výuku španělštiny z hlediska výkladu interrogativních vět.

Musím konstatovat, že strukturace teoretické části je více než zdařilá, neboť velmi přehledně odděluje jednotlivé plány tak, jak je to nastíněno již v logické definici modality (převzaté z pojetí B. Zavadila). Ne každý autor pojednávající o tomto tématu rozděluje důsledně jednotlivé plány; většinou tomu bývá naopak, viz Gramática Descriptiva, kde jsou jednotlivá hlediska míchána a výklad je veden neuspořádaně z různých perspektiv. Už proto je obdivuhodné, že autorka byla schopna se své představy udržet, obzvláště měla-li k dispozici nesourodé předlohy. Dle mého názoru tak prokázala dostatečnou schopnost analýzy a následné syntézy v teoretické části, a to ve velmi vzácné míře.

Práce s bibliografií. Autorka pracuje s prameny velice plynule a nadhledem v tom smyslu, že si je vědoma nedogmatickosti jednotlivých výkladů. Naopak z jejího výkladu jasně vyplývá, že si udržuje od předloh patřičný odstup: upozorňuje na různé přístupy různých autorů, uvádí různá dělení, např. v kapitole o modalitě, intonaci, syntaktické klasifikaci interrogativních vět, atd. Co se týče použitých děl, autorce se podařilo zvolit (a během studijního pobytu ve Španělsku si opatřit) relevantní stěžejní literaturu, zejména studie autorů jako Escandell Vidal, Alarcos Llorach, Tomás Navarro, Díaz Tejera, viz bibliografie. Pro pasáže věnované slovoslednému hledisku použila studie české lingvistické tradice, např. Grepl, Hrbáček, Uhlířová. Na jednu stranu autorka opomněla uvést v bibliografii na odvolávanou Wierzbickou (1991), ovšem v textu bylo patřičně uvedeno, že tato byla citována v Escanell Vidal 1995. Na druhou stranu je velká škoda, že v bibliografii nejsou uvedena další díla, se kterými autorka pracovala, avšak nakonec nepoužila pro citace; za všechny alespoň Zavadil 1989, Ouhalla 1996, Mluvnice češtiny, Gramática de la oración, atp.

Styl výkladu: S prací s bibliografií úzce souvisí autorčin styl výkladu. Jak již bylo naznačeno, informace jsou utříděny podle jednotlivých plánů – syntaktického, sémantického a pragmatického. Toto důsledné dodržování považuji za známku proniknutí do problematiky. Autorka nabízí přehlednou a stručnou syntézu dat, která však nevynechává důležité relevantní informace. Jako příklad analýzy a syntézy různých pramenů může posloužit kompletní souhrn druhů interrogativních vět klasifikovaných ze syntaktického hlediska. Podrobnější informace, které by narušovaly plynulost výkladu jsou logicky umístěny do poznámek pod čarou.

Na druhou stranu, syntéza a generalizace je poněkud na škodu ve druhé části, kde jsou analyzovány vybrané didaktické materiály. Charakteristika učebnic sklouzává k povrchnosti a k obecným tvrzením, nicméně uvedené příklady dávají tušit podrobnější předchozí analýzu. Snad by nebylo od věci zařadit do textu původní podrobné rozboru učebnic, které autorka vypracovala, bohužel jen v rukopisné formě.

K DP, zvláště části praktické, mám několik otázek, které mohou sloužit jako podnět k diskusi při obhajobě.

* Kterému z plánů (syntaktický, sémantický, pragmatický) je podle autorky věnována dostatečná/nedostatečná pozornost? Liší se v tomto ohledu materiály českého a španělského původu?

* Vyplývá z rozboru českých učebních materiálů předpoklad, že česky mluvící student bude mít obtíže při osvojování si interrogativních konstrukcí?

* Navrhuje autorka nějaký, řekněme didakticko-metodologický, postup pro řešení situace střetu českého a španělského prostředí, jak je uvedeno na str. 70?

DP doporučuji k obhajobě a hodnotím jako výbornou.

V Českých Budějovicích, dne 15.1.2006

Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D., v. r.